

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

[Review of: D. Bull (2006) Rembrandt-Caravaggio]

Kolfin, E.E.P.

Publication date

2007

Document Version

Final published version

Published in

Zeventiende Eeuw

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kolfin, E. E. P. (2007). [Review of: D. Bull (2006) Rembrandt-Caravaggio]. *Zeventiende Eeuw*, 23(2), 306-307.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

B. Bull, T. Dibbets, M. van Eikema Hommes, V. Manuth en E. van de Wetering. *Rembrandt en Caravaggio*. Zwolle, Waanders, 2006. 208 pp. ISBN 90-400-9129-3. € 39,95.

De catalogus bij de drukbezochte tentoonstelling over Rembrandt en Caravaggio biedt alle gelegenheid de twee schilders nog eens goed te vergelijken. Rustige bestudering van de afbeeldingen bevestigt wat in de drukte van de expositie ook al duidelijk werd: het gaat om twee totaal verschillend georiënteerde schilders. Volker Manuth laat in zijn essay zien dat werk van Caravaggio in de Nederlanden nauwelijks aanwezig was, noch in het echt noch in reproductiegrafiek, zodat Rembrandt zijn Italiaanse collega alleen kon kennen van reputatie en via het caravaggisme. De conclusie verrast niet, maar het gegeven was nog nooit coherent onderbouwd. Een vergelijking tussen het Utrechtse caravaggisme en de jonge Rembrandt – terwijl toch ook de late Rembrandt naar dat werk kijkt – leidt het hoofdonderwerp van het boek in. Daarna volgen twaalf vergelijkingen waarbij iconografie, stijl en oorspronkelijke context als vaste elementen optreden. In de vergelijkingen ligt een zekere nadruk op de overeenkomsten. Die zijn echter vaak zo abstract, bijvoorbeeld de spanning tussen ‘de portretmatige uitbeelding (...) en de meer algemene betekenis’ (p. 107), dat de schilderijen waarop ze worden losgelaten inwisselbaar worden en dat er ook nog wel andere schilders dan Rembrandt en Caravaggio aan hadden kunnen worden toegevoegd. Het essay van Margriet van Eikema Hommes en Ernst van de Wetering is overtuigender. Ze laten zien dat het grote verschil tussen Rembrandt en Caravaggio zit in de omgang met licht, wat gevolgen heeft voor het coloriet, de suggestie van ruimte en verfpobring. Bij Caravaggio is het contrast tussen licht en schaduw overal even sterk terwijl Rembrandt daarin varieert, wat resulteert in een natuurlijkere, gedifferentieerdere en (letterlijk en figuurlijk) veelomvattendere ruimtesuggestie. Daarin schuilt ook

Signalementen

Rembrandts noordelijke karakter van een schilder die uit is op een overtuigende weergave van de zichtbare wereld, terwijl Caravaggio in Italië – waar schilders, of ze wilden of niet, doordesemd waren van academisme – zijn figuren veel meer abstraheert en zelfs idealiseert. Het is dan ook jammer dat er in de vergelijkingen niet meer aandacht is voor de directe artistieke contexten waarin beide schilders werkten. Boek en tentoonstelling maken duidelijk dat Francesco Algarotti die in een frase uit 1762 voor het eerst Rembrandt en Caravaggio met elkaar gelijkstelde, er gewoon naast zat.

E.E.P. Kolfin